
Διαγώνισμα Γ Τάξης Ενιαίου Λυκείου

Ταλαντώσεις

Σύνολο Σελίδων: επτά (7) - Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες
Κυριακή 8 Οκτώβρη 2017

Βαθμολογία

--	--	--	--	--	--

 %

Όνοματεπώνυμο:

Θέμα Α

Στις ημιτελείς προτάσεις Α.1 - Α.4 να γράψετε στο τετράδιο σας τον αριθμό της πρότασης και, δίπλα, το γράμμα που αντιστοιχεί στη φράση η οποία τη συμπληρώνει σωστά. **[4 × 5 = 20 μονάδες]**

Α.1. Σε μία φθίνουσα ταλάντωση στην οποία το πλάτος μειώνεται εκθετικά με το χρόνο:

- (α) η περίοδος δεν διατηρείται για ορισμένη τιμή της σταθεράς απόσβεσης b
- (β) όταν η σταθερά απόσβεσης b μεγαλώνει, το πλάτος της ταλάντωσης μειώνεται πιο γρήγορα.
- (γ) η κίνηση μένει περιοδική για οποιαδήποτε τιμή της σταθεράς απόσβεσης.
- (δ) η σταθερά απόσβεσης b εξαρτάται μόνο από το σχήμα και τον όγκο του σώματος που ταλαντώνεται.

A.2. Σώμα εκτελεί εξαναγκασμένη ταλάντωση. Παρατηρείται ότι για δύο διαφορετικές συχνότητες f_1 και f_2 του διεγέρτη με $f_1 < f_2$ το πλάτος της ταλάντωσης είναι ίδιο. Για την ιδιοσυχνότητα f_o του συστήματος ισχύει:

(α) $f_o < f_1$

(β) $f_o > f_2$

(γ) $f_1 < f_o < f_2$

(δ) $f_o = f_1$

A.3. Στη σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων της ίδιας συχνότητας που γίνονται γύρω από το ίδιο σημείο και στην ίδια διεύθυνση, το πλάτος της σύνθετης ταλάντωσης είναι:

(α) σε κάθε περίπτωση σταθερό

(β) σε κάθε περίπτωση ίσο με το άθροισμα του πλάτους των δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων

(γ) σε κάθε περίπτωση μηδέν

(δ) αρμονική συνάρτηση του χρόνου.

A.4. Διακρότημα δημιουργείται μετά από σύνθεση δύο αρμονικών ταλαντώσεων της ίδιας διεύθυνσης που γίνονται γύρω από το ίδιο σημείο, όταν οι ταλαντώσεις έχουν:

(α) ίσα πλάτη και ίσες συχνότητες

(β) διαφορετικά πλάτη και ίσες συχνότητες

(γ) διαφορετικά πλάτη και διαφορετικές συχνότητες

(δ) ίσα πλάτη και συχνότητες που διαφέρουν πολύ λίγο μεταξύ τους.

A.5. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα κάθε πρότασης και δίπλα σε κάθε γράμμα τη λέξη **Σωστό**, για τη σωστή πρόταση, και τη λέξη **Λάθος**, για τη λανθασμένη. **[5 × 1 = 5 μονάδες]**

- (α) Κατά τον συντονισμό η ενέργεια του διεγέρτη μεταφέρεται στο ταλαντούμενο σύστημα, κατά τον βέλτιστο τρόπο.
- (β) Σε μια απλή αρμονική ταλάντωση αυξάνεται το μέτρο της ταχύτητας του σώματος που ταλαντώνεται καθώς αυξάνεται το μέτρο της δύναμης επαναφοράς.
- (γ) Το πλάτος μιας εξαναγκασμένης ταλάντωσης εξαρτάται από τη συχνότητα του διεγέρτη.
- (δ) Σε ένα σύστημα μάζας - ελατηρίου που εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση η δυναμική ενέργεια της ταλάντωσης ταυτίζεται πάντα με την δυναμική ενέργεια παραμόρφωσης του ελατηρίου.
- (ε) Σε ένα σύστημα ταλαντωτή ενεργεί μια δύναμη απόσβεσης που το μέτρο της είναι ανάλογο της ταχύτητας ταλάντωσης. Η μείωση του πλάτους σε κάθε ταλάντωση θα παραμένει σταθερή.

Θέμα Β

B.1. Ταλαντωτής εκτελεί φθίνουσα ταλάντωση υπό, με την επίδραση δύναμης μικρής απόσβεσης με μέτρο ανάλογο της ταχύτητας ταλάντωσης. Τη χρονική στιγμή $t_0 = 0$ έχει ενέργεια E_0 και πλάτος A_0 . Σας είναι γνωστό ότι στο χρονικό διάστημα $\Delta t = t_1 - t_0$ το έργο της δύναμης απόσβεσης είναι ίσο $-\frac{15}{16}E_0$. Τη χρονική στιγμή t_1 το πλάτος A της ταλάντωσης είναι:

(α) $\frac{A_0}{2}$

(β) $\frac{A_0}{4}$

(γ) $\frac{A_0}{16}$

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **[2+6 = 8 μονάδες]**

B.2. Υλικό σημείο μάζας m εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση περιόδου T , για την οποία δίνεται η χρονική εξίσωση της απομάκρυνσης από την Θέση ισοροπίας:

$$x = A\eta\mu(\omega t) + A\sigma\nu\nu(\omega t)$$

Το έργο της δύναμης επαναφοράς που δέχεται το υλικό σημείο από την χρονική στιγμή $t = 0$ μέχρι $t = \frac{T}{8}$ είναι:

(α) $-\frac{1}{2}m\omega^2 A^2$ (β) $m\omega^2 A^2$ (γ) $-\frac{3}{2}m\omega^2 A^2$

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **[2+6= 8 μονάδες]**

B.3. Ένα σώμα εκτελεί ταυτόχρονα δύο απλές αρμονικές ταλαντώσεις με εξισώσεις:

$$x_1 = A\eta\mu(2\pi f_1 t) \quad x_2 = A\eta\mu(2\pi f_2 t)$$

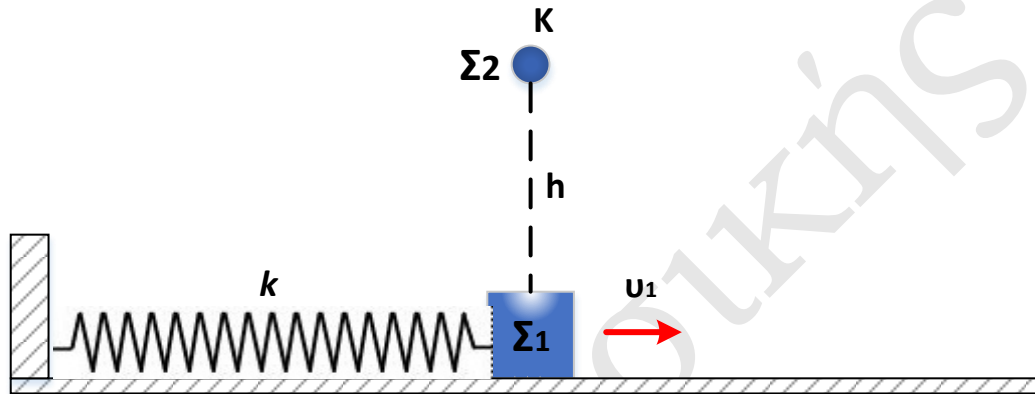
Οι συχνότητες f_1, f_2 των δύο ταλαντώσεων είναι παραπλήσιες. Ανάμεσα σε δύο διαδοχικούς μηδενισμούς του πλάτους της συνιστάμενης ταλάντωσης, το σώμα έχει εκτελέσει N ταλαντώσεις. Διπλασιάζουμε ταυτόχρονα τις συχνότητες των δύο επιμέρους ταλαντώσεων, οι οποίες εξακολουθούν να παραμένουν παραπλήσιες. Για την νέα συνιστάμενη ταλάντωση ο αριθμός των ταλαντώσεων που εκτελεί το σώμα, ανάμεσα σε δύο διαδοχικούς μηδενισμούς του πλάτους θα είναι N' . Ο λόγος $\frac{N}{N'}$ ισούται με:

(α) $\frac{1}{2}$ (β) 1   (γ) 2

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **[2+7=9 μονάδες]**

Θέμα Γ

Ένα σώμα Σ_1 μάζας $m_1 = 1\text{kg}$ εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση πλάτους $A = 0,4\text{m}$ πάνω σε λείο οριζόντιο δάπεδο. Το σώμα είναι δεμένο στο άκρο οριζοντίου ιδανικού ελατηρίου σταθεράς $k = 400\text{N/m}$ του οποίου το άλλο άκρο είναι ακλόνητα στερεωμένο.

Από σημείο Κ που βρίσκεται στην κατακόρυφο που διέρχεται από την θέση φυσικού μήκους του ελατηρίου, αφήνουμε να πέσει ελεύθερα ένα δεύτερο σώμα Σ_2 μάζας $m_2 = 3\text{kg}$, την στιγμή ακριβώς που το Σ_1 διέρχεται από την θέση ισορροπίας του. Τα δύο σώματα συγκρούονται πλαστικά τη στιγμή που το Σ_1 επιστρέφοντας διέρχεται πάλι από την θέση ισορροπίας του για πρώτη φορά.

- Γ.1** Να υπολογιστεί η ταχύτητα του Σ_1 μόλις πριν την κρούση, καθώς και το ύψος h από το οποίο αφέθηκε το Σ_2 .
- Γ.2** Να γραφτεί η χρονική εξίσωση της ταχύτητας ταλάντωσης του συσσωματώματος, θεωρώντας ως χρονική στιγμή $t = 0$ την στιγμή της κρούσης και θετική την φορά προς τα δεξιά.
- Γ.3** Να γραφτεί η συνάρτηση της Κινητικής ενέργειας του συσσωματώματος σε σχέση με τον χρόνο και να παρασταθεί γραφικά σε κατάλληλο διάγραμμα βαθμολογημένων αξόνων.
- Γ.4** Να υπολογιστεί το έργο της δύναμης του ελατηρίου κατά την κίνηση του συσσωματώματος από την χρονική στιγμή $t_1 = \frac{\pi}{30}\text{s}$ μέχρι την στιγμή που μηδενίζεται για πρώτη φορά η ταχύτητα.

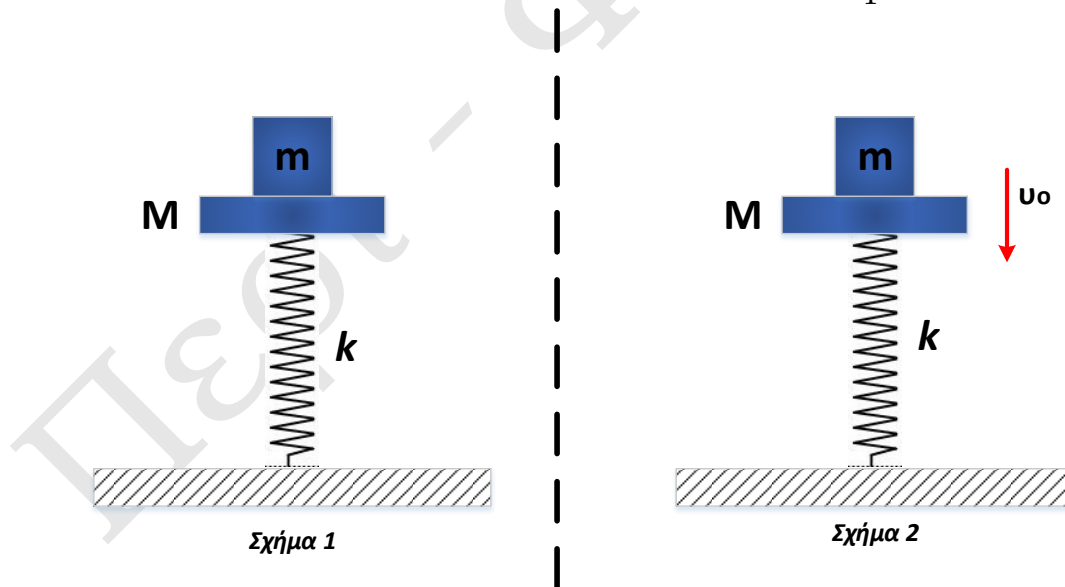
Γ.5 Να υπολογιστεί ο ρυθμός μεταβολής της Κινητικής Ενέργειας του συσσωματώματος την χρονική στιγμή που η Κινητική και η δυναμική ενέργεια της ταλάντωσης είναι ίσες για πρώτη φορά.

Δίνεται: η επιτάχυνση της βαρύτητας $g = 10\text{m/s}^2$ και να θεωρήσετε ότι $\pi^2 \simeq 10$.

[5+5+5+5+5 μονάδες]

Θέμα Δ

Στο πάνω μέρος κατακόρυφου ιδανικού ελατηρίου σταθεράς $k = 80\text{N/m}$ ισορροπεί στερεωμένος δίσκος Δ μάζας $M = 4\text{kg}$, ενώ το άλλο άκρο του ελατηρίου είναι ακλόνητα στερεωμένο στο έδαφος. Τη χρονική στιγμή $t_0 = 0$ αφήνεται πάνω στον δίσκο χωρίς αρχική ταχύτητα σώμα Σ μάζας m και το σύστημα ξεκινά αμέσως να εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση από αυτή την θέση (σχήμα 1). Το σύστημα των δύο σωμάτων ακινητοποιείται στιγμιαία για πρώτη φορά μετά την $t_0 = 0$ την χρονική στιγμή $t_1 = \frac{\pi}{4}\text{s}$. Να υπολογίσετε:

Δ.1 τη μάζα του σώματος Σ .

Δ.2 Την μέγιστη κινητική ενέργεια ενέργεια της ταλάντωσης του συστήματος των σωμάτων.

Δ.3 Τη δυναμική ενέργεια του ελατηρίου, την χρονική στιγμή που η Κινητική ενέργεια του συστήματος είναι για πρώτη φορά μετά την $t_0 = 0$ τριπλάσια της δυναμικής ενέργειας της ταλάντωσης.

Δ.4 Το ρυθμό μεταβολής της ορμής για το σώμα Σ την χρονική στιγμή $t_2 = \frac{\pi}{16} s$.

Επαναφέρω το σύστημα των σωμάτων στην αρχική θέση και με κατάλληλο τρόπο τα εκτοξεύω από την θέση αυτή με αρχική ταχύτητα v_0 με φορά προς τα κάτω (σχήμα 2).

Δ.5 Να υπολογίσετε την μέγιστη ταχύτητα εκτόξευσης, ώστε τα δύο σώματα να παραμένουν συνεχώς σε επαφή μεταξύ τους.

Δίνεται: η επιτάχυνση της βαρύτητας $g = 10 m/s^2$. Να θεωρήσετε θετική την φορά προς τα κάτω.

[5+5+5+5+5 μονάδες]

Οδηγίες

- Γράφουμε όλες τις απαντήσεις στην κόλλα αναφοράς.
- Κάθε επιστημονικά τεκμηριωμένη λύση είναι σωστή.
- Το άγχος δεν βοήθησε ποτέ κανένα!

Επιμέλεια: Δρ. Μιχάλης Καραδημητρίου, Φυσικός

- Μπορώ να υπολογίσω την κίνηση των αστεριών, αλλιά όχι την τρέλλα των ανθρώπων -

Isaac Newton

Καλή Επιτυχία!